

LOŠKA ČETA OD JUNIJA DO SEPTEMBRA 1942

Na predlog štaba Cankarjevega bataljona, kateremu je bila priključena tudi Loška četa, je štab I. grupe odredov imenoval nekako okrog 20. junija 1942 za komandirja te čete Franca Bička-Bruna. Namen tega je bila poživitev vojaške aktivnosti čete. Tov. Biček je prevzel svojo novo dolžnost 26. junija 1942.

Prav v tem času je bataljon začel izvajati svoj načrt o likvidaciji sovražnikovih postojank v Poljanski dolini. Loška četa je dobila nalogo, da napade postojanko v Gabrku in da uniči telefonsko zvezo s Poljansko dolino in ono na Črni vrh, ki je potekala skozi Hrastnico, poleg tega pa naj bi branila dohod v Poljansko dolino. Četa je začela te naloge izvajati s prihodom novega komandirja in brez dvoma disciplinirano opravila svojo nalogo, čeprav celotni načrt, zaradi neodločnega vodstva Selške čete, ni popolnoma uspel.

Loška četa* je tega dne taborila nad neko kmetijo v Gabrški gori. Še isto popoldne je novi komandir peljal četo v napad na postojanko v Gabrku in v zasedo na poljanski cesti. Četi so pri tej akciji pomagali tudi nekateri domačini z Gabrške gore in skupno z borci posekali dokaj dreves ter naredili pri Gabrku in pri posestniku Švavnarju močne zaseke. V vsaki zasedi je bil po en vod. poleg tega pa sta dve grupi borcev vzdrževali signalno zvezo. Ena je bila v Gabrovem (Gašper Dolinar in Franc Potočnik - Perun), druga pa je šla čez poljansko cesto in mimo Šefertna v Pasjo vas, kjer so se ji pridružili domačini in ji pomagali, da je v Hrastniški grapi uničila telefonsko linijo Škofja Loka—Črni vrh. Telefonski drogovi so bili požgani, nekaj sto metrov žice pa odnesene. Po izvršitvi te akcije pa je skupina imela nalogo, da na Sv. Petra hribu vzdržuje s signaliziranjem zvezo s skupino, ki je bila v Gabrovem in z delom čete, ki je bil na cesti (Drago Vraničar - Fedja, Niko Kavčič - Gorazd in France Kavčič - Veljko).

Po postavitvi zasede pri Švavnarju in zaseke sta šla komandir Biček in Pavle Kavčič - Miha po cesti proti Gabrku, da bi pregledala, kako je

* V Loških razgledih II/1955, str. 7, je Niko Kavčič v članku z naslovom Ustanovitev, razvoj in akcije Loške čete v letu 1942 podal osnovni pregled delovanja čete v tem letu. Pričujoči članek pa skuša podrobneje obdelati delovanje čete v času, ko jo je vodil tovariš Franc Biček - Bruno. Podatke zanje so prispevali naslednji tovariši: Franc Biček - Bruno, France Kavčič - Veljko, Pavle Kavčič - Miha, Niko Kavčič - Gorazd, Gašper Dolinar, Janko Bernik - Bohun, Franc Štular - Ilija, Božo Logar - Pajo, Rudi Lukman in Anton Potočnik - Vojteh.

bila izvršena naloga v zasedi pri Gabrku. Vod je bil medtem svojo nalogo že opravil. Komaj pa so z delom končali, se je približala iz Poljan orožniška patrulja. Ta se je takoj, ko je zagledala, kaj se na cesti dogaja, umaknila proti Poljanam. Eno uro zatem pa so se že slišali iz Poljan prihajajoči nemški kamioni. Ko so prišli bliže, je bilo razvidno, da je prvi oklopnjak. Zato so se borci takoj umaknili iz zasede. Oklopnjak je prišel do zaseke in začel streljati na vse strani. Avtomobili pa so obstali kakih sto petdeset metrov za njim, in sicer prav za gabrsko šolo, tako da jih iz zasede ni bilo mogoče obstreljevati. Borci so izvedli premik čez cesto in čez Poljansko Soro v nasprotni hrib, kjer so počakali, da se je zdanilo. Tedaj so zapazili Nemce, kako na cesti žagajo in vlačijo drevje ter čistijo cesto. Borci so se takoj zbrali v jarku bližnjega kolovoza, ki jim je nudil dober zaklon, ter od tu usuli ogenj na Nemce. Pri tem napadu je padlo več Nemcev ter neki kmet, ki so ga Nemci prisilili, da je pomagal čistiti cesto. Poškodovan je bil tudi oklopnjak, ki je stal na cesti in se ni mogel premakniti, skozi odprta vrata pa so krogle lahko poškodovale tudi notranjost. Navedena akcija je bila izvedena 28. junija okrog petih zjutraj.

Ob istem času je vodila borbo tudi zaseda pri Švavnarju. Iz Škofje Loke je namreč pripeljalo večje število kamionov, polnih vojaštva, na katere je zaseda takoj pričela streljati, vendar se je spričo velikega števila Nemcev, ki so izvedli obkoljevalni manever, morala umakniti nazaj proti Gabrški gori. Zaseda se je umaknila potem, ko je obležalo mrtvih že precejšnje število nemških vojakov. Prejšnjo noč je porušila tudi most pri Švavnarju.

Napad Loške čete na Poljansko dolino je bil v okviru napada vseh treh čet, ki so tedaj operirale na tem področju. Tu sta bili poleg Loške čete namreč tudi Selška četa in Poljanska četa. Zadnja je imela nalogo, da napade in uniči nemško postojanko v Črnem vrhu. Četa je napad izvršila, toda tik pred likvidacijo postojanke se je morala umakniti pred Nemci, ki so prišli postojanki na pomoč iz Poljan. Četa je utrpela dve žrtvi, pri napadu pa so sodelovali tudi člani vaške zaščite iz Polhovega Gradca, ki so ščitili dohode iz Dolomitov. Selška četa pa je imela nalogo, da izvede napad na Poljane in s tem onemogoči pomoč postojanki v Črnem vrhu. Toda četa napada ni izvedla ter zaradi njenega neodločnega vodstva celotna akcija, predvsem ona v Črnem vrhu, ni uspela tako, kot je bila zamišljena.

Dne 27. junija je prišel vod iz Gabrka preko Valtarskega vrha na Sv. Petra hrib, kjer se mu je priključila grupa, ki je bila tam za zvezo, in še isti večer krenil do Sv. Volbenka, kjer se je opolnoči sestel z drugim delom čete, ki se je vrnil iz zasede pri Švavnarju. V bližini je četa počakala do jutra. Ko se je začelo daniti, se je premaknila na Log, tik ob cesti, ker je imela nalogo, da izvede ponovni napad na Nemce.

Bila je nedelja. Sonce je močno pripekalo na položaje in borci so nestrpno čakali spopada. Okoli devete ure dopoldne se je v smeri iz Poljan proti Škofji Loki pripeljal osebni avto, za njim pa dva kamiona, polna Nemcev. Nestrpno so čakali borci, kdaj bo komandir dal znak za napad. Ko je bila kolona sredi zasede, je Biček s strelom dal znak in dopoldansko tišino so presekali rafali mitraljezov in streli pušk. Akcija je bila zelo uspešna, saj so Nemci odpeljali proti Škofji Loki veliko število mrtvih in ranjenih.

Četa se je po tem napadu umaknila na Gabrško goro. Iz Škofje Loke je namreč dobila obvestilo, da se pripravlja velik napad Nemcev na področje, kjer je četa operirala. Četa pa ni čakala križem rok, temveč se je ponovno spustila v dolino, da bi izvedla nov napad. Položaj si je izbrala v bližini kraja, kjer je pred dvema dnevoma napadla kamione. Tudi tokrat ni bilo treba dolgo čakati. Iz poljanske strani je po cesti priropotal oklopnjak, za njim pa dva avtobusa vojaštva SS. Ko sta bila avtobusa temeljito preresetana, so se morali borci spričo nenehnega ognja iz oklopnjaka umakniti s ceste. Tudi po tem napadu se je četa vrnila na Gabrško goro.

Dne 1. julija pa je četa zapustila Gabrško goro in odšla v smeri Dečka, od tu čez Sv. Tomaž, po Luši in čez Bukovsko polje, kjer je ostala en dan. Naslednjega dne se je premaknila mimo Knapov, preko Zatreke in mimo Lajš pod Bičkovsko skalo ter po stari cesti na Dražgoški bremz, kjer se je ustavila. Komandir Biček je imel tu zakopano petrolejsko kanglo, v kateri je imel shranjeno perilo in čevlje. Pred odhodom je četa Dražgoški bremz zažgala, da slovenski gozdovi ne bi služili okupatorju. Od tu se je premaknila čez Kališko planino do neke bajte, kjer se je sestala z Mirkom, kurirjem Jelovške čete, in 4. julija že prišla v njeno taborišče, kjer je bil tudi štab I. grupe odredov. Skupno z Jelovško četo je bila 7. julija izvedena znana sabotážna akcija v Kropi.

Po akciji v Kropi je bil dodeljen Loški četi Leopold Krainer iz Škofje Loke, sin predvojnega in nemškega žandarja. Komandant grupe Jože Gregorčič - Gorenjc je osebno dal komandirju Bičku nalogo, naj nanj posebej pazijo. Krainer se je v četi največ družil z Antonom Savnikom iz Škofje Loke, ki je prišel med partizane prostovoljno meseca maja 1942 pod Tošč. Krainerjevo obnašanje sicer ni izdajalo nič sumljivega, zato mu je bilo omogočeno, da je še naprej opravljal kurirsko službo.

Po tej akciji je štab I. grupe poslal kurirja Loške čete Janka Bernika - Bohuna na Gabrško goro, da bi tam prišel v stik z II. grupo odredov, ki je imela priti iz Dolomitov. Za kurirjem je naslednjega dne tudi četa zapustila Jelovico in odšla proti Gabrški gori. Kak dan pred 12. julijem se je na poti proti Gabrški gori na Perdolah srečala s kurirjem Bohunom, ki jo je odpeljal na Gabrško goro, kamor je bila medtem že prispela II. grupa.

Prihod II. grupe odredov je bil velikega pomena za osvobodilno gibanje na Gorenjskem. Grupa je štela preko 500 dobro oboroženih in prekaljenih borcev. Imela je nalogo, da se čez Gorenjsko prebije na Štajersko, kjer ji je bilo dodeljeno operativno področje. Med pohodom naj bi izvršila čim več vojaških akcij. Ob njenem prihodu v Poljansko dolino sta ji nudili vso pomoč Poljanska in Loška četa. Njuni borci so jim predvsem služili kot vodiči in kurirji, ostali pa so se začasno priključili njihovim bataljonom zaradi skupnega izvrševanja akcij. Ker pa so Nemci kmalu izvedeli za prihod II. grupe, so proti njej začeli ofenzivo, s katero so preprečili izvršitev akcij, ki jih je predvideval načrt grupe v prihodnjih dneh. Tako je bila grupa skupaj z Loško četo prisiljena voditi z Nemci obrambne boje, ki so trajali dva dni. Večina njenih borcev se je tedaj prvič srečala z nemškimi fašisti, zato je bilo prilagojevanje novi taktiki bojevanja združeno s precejšnjimi žrtvami. Pri nadaljnjem pohodu na Štajersko so jim bile te izkušnje v veliko korist.

Dne 12. junija zjutraj so prišli borci Loške čete v taborišče II. grupe. Vodstvo obeh partizanskih enot je takoj pristopilo k izdelavi načrta za

Franc Biček-Bruno, komandant Loške čete
od 26. VI. do 6. IX. 1942

skupni napad na Poljansko dolino. V razgovorih so sodelovali komandant II. grupe odredov Franc Rozman-Stane, komisar Dušan Kveder - Tomaž, pomočnik komandanta Alojz Kolman-Marok in komandir Loške čete Franc Biček. Štab se je odločil za naslednjo varianto: 12. julija zvečer prehranjevalna akcija v Javorjih, 13. julija zvečer pa napad na Poljansko dolino.

Istovrstno s pričetkom posvetovanja pa je odšel kurir Bohun nazaj na Jelovico, da bi pripeljal na Gabrsko goro komandanta I. grupe odredov Jožeta Gregorčiča. Prišla sta v taborišče, ko je bila prehranjevalna akcija v Javorjih že izvršena. Njen rezultat sta bila dva voza moke, voz jaje, voz surovega masla in sira, sod malinovca in drugo; v zgodnjih popoldanskih urah pa se je bila že vrnila v taborišče tudi patrolja, ki je bila dopoldne odposlana h kmetu Ferjanu na Gabrsko goro po kruh in prinesla okrog sto hlebov. Tov. Gregorčič se je zadržal v štabu II. grupe še vse dopoldne 13. julija, nato pa odšel nazaj na Jelovico k svoji enoti.

Naslednjega dne, ko je bil zvečer predviden napad na nemške postojanke v Poljanski dolini, borci še niso pojedli opoldanskega obroka, ko je prišel od spodnje strani taborišča stražar in javil, da se vozi v dolino avto za avtom nemškega vojaštva. Čez kake četrt ure je prišel tudi stražar iz nasprotne strani in poročal, da se pomikajo po vojaški cesti na Blegoš tanki, za njimi pa kamioni. Komandir Biček je stopil h komandantu Stanketu, ga seznanil s položajem in predlagal, naj se ukaže stanje pripravljenosti. Tovariš Stane je sklical zbor, nakar so čete odšle na položaje.

Od Loške čete je bilo že 12. julija okrog 12 borcev dodeljenih II. grupi, da bi kot poznavalci terena vodili njihove čete in jih po borbi privedli na določeno mesto. Brez teh vodičev je Loška četa tako štelala komaj 25—30 mož in ji je bila zato dodeljena ena četa II. grupe. Loška četa je zavzela položaj pri trigonometrijski točki nad neko bajto in do robu, od tu dalje pa je bila razvrščena dodeljena ji četa II. grupe, ki je svoj položaj povezovala z drugimi četami II. grupe. Toda komaj se je komandir Biček, ki je bil obenem tudi odgovorni vodja za dodeljeno četo, vrnil s kontrolnega obhoda položajev k svoji četi, že so borci opazili Nemce, ki so prodirali proti njim v bojni vrsti. Počakali so, da so se približali na kakih 15 do 20 m, nato pa odprli ogenj iz mitraljezov in pušk. Dodeljena četa je posedovala težki mitraljez znamke »Schwarzlose«, ki je imel prevladujoč položaj nad Loško in njihovo četo. Vendar je mitraljez popolnoma odpo-

vedal in pritisk Nemcev je bil vedno močnejši. Njegovo delo je moral opraviti lahki mitraljez Loške čete. Nemški napad je bil odbit, na ravnini pod položaji pa je obležalo precej njihovih vojakov.

Nemci niso več poskušali napasti v tej smeri, temveč so obšli položaj čet z leve strani in preko robu v 15 minutah do pol ure prodrli mimo položaja II. grupe v središče taborišča. Po tem prodoru Nemcev je tovariš Biček odvedel svojo in del dodeljene čete okrog kote više nad nemške položaje, kjer so borci ostali do dveh zjutraj naslednjega dne. Še pred svitom je odšla ena patrulja v smeri proti kmetu Ferjanu, druga pa proti cesti, da bi ugotovili nemške položaje. Po povratku patrulj je bil izveden premik s kote mimo gabrškogorske cerkve na senožet, kjer sta četi ostali ves dan 14. julija. Opazovali so Nemce, ki so hodili po stezi, ki je vodila proti kmetu Ferjanu in nad položajem partizanov nad gabrškogorsko cerkvijo. Šele v noči od 14. na 15. julij, oziroma 15. julija zjutraj so bili ponovno zbrani vsi v borbi razkropljeni borci obeh čet ter odšli v Mladi vrh, kjer je bila zbirališčna javka. Tu so izvedeli, kako so se 14. in 15. julija prebijale čete II. grupe skozi nemške obročje. Del so jih vodiči peljali proti poljanski cesti in se nato z njimi vrnili pod Mladi vrh; drugi del čet se je spustil v dolino proti Delnicam, kjer so naleteli na močno zasedo, v kateri je padlo okrog 40 borcev, približno toliko pa je bilo ujetih.

Dne 15. julija dopoldne je komandirja Bička v Mladem vrhu že pričakoval kurir iz štaba II. grupe, s katerim je takoj moral oditi v štab na Črnem kalu. Tam se je razgovarjal s tovarišema Stanetom Rozmanom in Tomažem Kvedrom, nakar se je vrnil nazaj k četi pod Mladi vrh. Kmalu za njim je prišel tudi komisar II. grupe odredov Dušan Kveder-Tomaž. Imel je govor o pomenu partizanske borbe in o potrebi večjih vojaških akcij. Na sestanku z njim je bilo sklenjeno, da bo odšlo z II. grupo iz Loške čete okrog 8 vodičev, med njimi Janko Bernik-Bohun, Franc Potočnik-Perun, Karel Notar-Kovač, Drago Vraničar-Fedja, Peter Kavčič-Jegorov in Gašper Dolinar, ki bodo vodili del grupe na njeni nadaljnji poti čez Jelovico, medtem ko je drugi del grupe ostal še nekaj časa na sektorju Poljanske doline.

Ko se je Loška četa ločila od II. grupe, je izvedla premik na Lubnik. Tu se je zadržala nekaj dni, in sicer pod Breznico pri gabrovškem rezer voarju in pod Gabrovim. Od tu je odšla na znano večjo akcijo v Žabnico, kjer so bile uničene razne naprave na železniški postaji in približno 100 m proge. Vodiča sta bila brata Metod in Ciril, oba iz Žabnice. Poleg žabniške je bilo v tem času izvedenih še nekaj vojaških in prehranjevalnih akcij.

Konec julija se je četa premaknila pod Mladi vrh, od kjer je izvedla nekaj vojaških in prehranjevalnih akcij. Kmalu potem, ko se je prve dni avgusta vrnila iz Farjega potoka patrulja, ki je bila odšla tja po municijo, je prišel z robu Mladega vrha v četo stražar ter javil komandirju, da se po vojaški cesti v smeri proti Blegošu premika dolga vrsta kamionov. Komandir je takoj dal znak za zbor in četa je izvedla premik proti Črnemu kalu. Tu so se borci zadnjič srečali s Krainerjem, ki je stal ogrujen s pale-rino sredi ceste pri baraki ter izvrševal svoje zadnje dejanje kot nemški agent v partizanih. Ne da bi ga kdor koli vprašal za svet, je pošiljal (bil je še bataljonski kurir) borce na Blegoš, ker je vedel, da z njega ne bo nobenega izhoda. Še pred odhodom z Mladega vrha je bila opažena na

vrhu Blegoša večja skupina ljudi, vendar je vsakdo mislil, da je to Poljska četa; šele kasneje je bilo ugotovljeno, da so bili Nemci, ki so prišli na Blegoš ponoči med 2. in 3. avgustom. S Črnega kala so borci zavili v Blegoš ter se dvignili po graničarski stezi. Po približno 800 m so naleteli na četo II. grupe, ki jo je vodil Janko Bernik in se je pridružila Loški četi. Tu so borci dalj časa sedeli in opazovali premike nemških kolon, ki so se spuščale z Malenskega vrha v grapo pod Blegošem.

V četi II. grupe, ki je bila še vedno priključena Loški četi, je bil tudi komandant nekega bataljona, v Loški četi pa komandant Poljanskega bataljona Stane Stare-Fazan. Pojavilo se je vprašanje, kdo bo izpeljal obe četi iz nemških obročev. Komandant bataljona je izjavil, da tega ne more storiti, ker ne pozna terena; Fazan pa je dejal, da še ni bil nikdar na tem terenu. Oba sta predlagala, naj vodstvo prevzame komandir Loške čete Biček. Ta je odgovorno nalogo sprejel pod pogojem, da se bodo vsi, dokler ne bosta četi prispeli iz obroča, pokoravali njegovim poveljem.

Tovariš Biček je takoj izbral izmed borcev Loške čete predhodnico, kateri se je pridružil tudi sam, ter dve pobočnici. Zaščitnico so sestavljali borci iz II. grupe. Ko je kolona prehodila kaki dve tretjini poti in prispela visoko na rob Blegoša, na pobočje, ki je obrnjeno proti Hotavljam, je bila v listju opažena približno 80 cm široka gaz. Izhodile so jo nemške kolone, ki so že šle po tej stezi navzgor in so se kakih 50 m više še vedno slišali njihovi glasovi, približno toliko niže pa glasovi nove prihajajoče kolone. Tedaj je dal komandir povelje za nhitrejšo možno prekoračitev robu, da bi se umaknili prihajajoči nemški koloni. Z bliskovito naglico je četa prešla rob in se spustila v jarek pod stenami Blegoša, kjer si je vsak borec poiskal primeren položaj. Tu sta obe četi ostali v največji tišini vse do mraka. V popoldanskih urah so borci poslušali strele iz mitraljezov in brzostrelk, ki so prihajali z vrha Blegoša. S položajev je odšla v popoldanskih urah tudi izvidnica, da bi ugotovila smer, po kateri naj bi četi v mraku zapustili Blegoš in se prebili na Primorsko. Ta je na svoji poti naletela na kurirja Poljanske čete, ki je bil namenjen v svojo četo na Blegoš. Naročeno mu je bilo, naj pripelje Poljansko četo na neko določeno mesto, da bi se skupaj prebili na Primorsko. Vendar zvečer ni bilo na določenem mestu ne Poljanske čete ne kurirja. Četi pa sta nadaljevali korak za korakom svojo pot vso noč in prišli proti jutru do graničarske kočice na jugoslovanski strani stare državne meje pri Črnem vrhu nad Novaki. Tu je prišlo do spora, v katero smer naj četi nadaljujeta pot. Bila je noč in razgleda ni bilo. Komandir Biček je vzel šotorsko krilo in s Fazanom sta pod njim s pomočjo zemljevida in kompasa ugotavljala smer lege Novakov. Fazan je bil namreč pred tem hotel iti po poti, ki bi pripeljala v Farji potok in pred nemške zasede. Šele ko mu je Biček na karti dokazal položaj čete, je popustil. V prvem svitanju sta četi prestopili staro jugoslovansko-italijansko mejo ter na drugi strani stopili v stik s kmetom, ki je ravno kosil. Bilo je 4. avgusta.

Nekaj metrov nad cesto Cerkno—Črni vrh sta se četi za ves dan utaborili. Bili sta brez hrane. Zato je zvečer četa II. grupe odšla nazaj čez staro jugoslovansko-italijansko mejo proti Zalemu logu, kjer je izvršila prehranjevalno akcijo, nato pa krenila proti kamnolomu skrila nad Zelim logom, kjer je bila napadena in razbita. Loška četa pa je isti večer odšla v prehranjevalno akcijo v Zgornje Novake. Od tu se je premaknila nad

Partizanska kolona na pohoču na Primorsko. (Po originalu v loškem muzeju.)

Cerkno, kjer je ostala v gozdu 5. in 6. avgusta. Šele 7. avgusta je nadaljevala pot in prišla v nedeljo 9. avgusta popoldne na Bukovo, kjer so jo tamkajšnji prebivalci z največjim navdušenjem pozdravljali ter se ji hoteli priključiti. V tem predelu Primorske do tega časa Slovenci še niso videli partizanov in zato je bilo razumljivo tolikšno navdušenje. Na Bukovem se je četa ustavila in še isti večer odšla v vas, kjer je navezala stik s terenskim delavcem Jankom Brovčem, ki je pojasnil tamkajšnje razmere. Organiziran je bil sestanek s prebivalstvom in razložen pomen narodnoosvobodilne borbe in OF. V gostilni pri Ravnanu na Bukovem, kjer je imela italijanska vojska oziroma njihov odsek za utrjevanje mejnih objektov svoje pisarne, pa so bile razbite vse geodetske naprave ter uničen arhiv.

Še isto noč je četa izvedla premik v smeri proti vrhu Šentviške gore, kjer se je zadržala 5 do 6 dni. Taborišče je bilo urejeno prav na vrhu na zemljišču kmeta Črova. Ta je tudi dal na razpolago sod za vodo in jo sam vsak dan prinašal v bližino taborišča, da ne bi bilo treba partizanom hoditi okrog njegove hiše in ga s tem izpostavljati nevarnosti. V tem času sta tudi odšla tovariša Biček in Mato v vas Prapetno do kmeta Laharnarja, ki je bil pristaš OF in je pomagal pri zbiranju hrane.

Dva dni pred odhodom čete z vrha je zapazil borce bajtar s hišnim imenom Buck in izdal četo karabinerjem v Šentviški gori. Naslednji dan je že prišla v bližino tabora italijanska kolona, toda do streljanja ni prišlo, ker so bili borci presenečeni nad njihovim velikim številom, oni pa prestrašeni pred partizani. Četa se je umaknila in prešla na drugo

pobočje, ki je tudi bilo zasedeno po Italijanih, vendar do stika z njimi ni prišlo. Tu je četa počakala, da so se Italijani umaknili in se nato vrnila v prvotno taborišče, — komandir in nekaj borcev pa je takoj odšlo do kmeta Črova zaradi proučitve položaja. Vendar kmeta niso našli doma, ker so ga Italijani odpeljali s seboj in je — kakor se je pozneje izvedelo — ostal do kapitulacije Italije v internaciji.

Naslednjega dne zjutraj je četa zapustila taborišče in se premaknila. Na svoji poti je naletela na nekega kmeta, ki je kosil in ga zaradi varnosti vzela s seboj v novo taborišče, kjer ga je zadržala do naslednjega dne. Da je bil to naš človek in da sta dve njegovi hčerki vstopili v partizane, se je zvedelo kasneje. Šele zvečer, ko je četa zapustila taborišče, je smel oditi domov. Četa pa je nadaljevala pot, in sicer do dveh fašistov: do izdajalca Bucka vrh Šentviške gore in do Črovovega Ludvika, ki je stanoval v sosednji hiši, doma pa je bil iz Slemen pri Prapetnem. Ker četa obeh izdajalcev ni dobila doma, je bila pri obeh hišah izvedena samo prehranjevalna akcija in zaplenjene fašistične uniforme. Od tu je četa nadaljevala pot proti Bukovem in se med potjo ustavila v Lipetah pri nekem Tončku, ki je bil tudi poznan fašist. Tudi pri njemu je bila izvršena prehranjevalna akcija. Narodno zavedni Slovenci iz teh krajev, s katerimi je četa prišla v stik, so bili namreč ovadili vse tri imenovane fašiste, da so se udingali Italijanom in da so nevarni, o čemer se je tudi četa sama mogla prepričati ob doživelem izdajstvu. Da bi osvobodili poštene in narodno zavedne Slovence strahu, ki so jim ga povzročali imenovani fašisti, se je četa odločila, da jih likvidira. Ker sta bila prva dva odsotna, tudi Tonček iz Lipet ni bil likvidiran. Bil pa je strogo posvarjen, naj prekine zvezo s fašisti in pojasnen mu je bil smisel narodnoosvobodilne borbe. Od tu je četa odšla na Bukovo in se ustavila v hiši pri Ravnanu, kjer je bila gostilna in trgovina. Gospodar in njegova žena sta bila oba zagrizena fašista in sta imela v fašistični organizaciji tudi nekakšne funkcije, zato naj bi ju najstrožje posvarili zaradi njunega izdajalskega delovanja. Vendar moža kljub prebrskavanju cele hiše ni bilo mogoče najti doma (kasneje se je izvedelo, da se je skril v dimnik). Ženo pa, ki se je zdela zelo zagrizena, so borci ostrigli do kože, kot je to isti večer storila druga skupina borcev še z dvema dekletoma, ki sta se vlačili s fašisti. V hiši je bila izvedena tudi prehranjevalna akcija. Med drugim je bilo zaplenjenih tudi večje število steklenic vina, katere pa so ostale pri aktivistu Janku Brovču v Bukovem, ki je neposredno po akciji prišel v četo. Tovariš Brovč je bil obveščen o dogodkih na vrhu Šentviške gore, v Lipetah in pri Ravnanu. Naročeno mu je bilo, naj spremlja delovanje zgoraj navedenih fašistov. Eden izmed njih, gostilničar Ravnan iz Bukovega, je po našem odhodu pobegnil v Italijo, po kapitulaciji pa je s Prekomorsko brigado prišel nazaj v domovino in bil kasneje kot fašist obsojen na smrt.

Iz Bukovega je četa še isti večer krenila preko levega brega Zakojce proti Počam. V Poče je prišla v nedeljo 16. avgusta zjutraj in ostala tam ves dan. Tu je prišel v tabor nek Italijan, ki je zaradi pretveze, da kosi travo za koze, imel pri sebi srp. Stražar ga je ustavil in zadržal. Nekako ob treh popoldne pa je Italijan pobegnil in ob šestih ali sedmih zvečer že pripeljal italijansko vojsko, ki nas je obsula z ognjem iz mitraljezov. Vsa četa se je srečno umaknila iz obročja, edino nek borec s partizanskim

imenom Cigo je ob tej priliki dezertiral in se kasneje pojavil v beli gardi. Med umikanjem proti Poreznu je četa naletela na nekega moškega iz Poč in ga odpeljala s seboj. Kakih 200 m dalje je ponovno naletela na neko žensko in na kakih 8 let staro punčko ter obe vzela s seboj. Vse tri je četa odpeljala v hosto nad Počami, kjer so bili zadržani do noči. Ženska in punčka sta bili izpuščeni domov, moški, ki je bil domačin, pa je služil četi kot vodič do Davče, nakar je bil tudi on izpuščen.

Proti jutru 17. avgusta je četa prišla v Davčo in se tu zadržala dva dni. Dne 18. avgusta zvečer je krenila iz Davče skozi Podrošt, od tu pa nadaljevala pot po leseni riži, ki je bila postavljena na grapi za spuščanje drv. Visoko v grapi je četa počakala jutra, potem pa naletela na neko majhno bajtko, kjer je zatekla starega možička, ki je delal drva. Pri tej bajti se je četa zadržala ves dan, zvečer pa krenila v Torke in v Podgoro na prehranjevalni akciji. Na povratku se je ustavila pod Ratitovcem nad vasjo Prtovč pri nekem listnjaku. Še isti dan, ko se je četa tu zadrževala, je prišel k listnjaku nek kmet iz Prtovča in med drugim pripovedoval, da so bili pred nekaj dnevi tu opaženi neki partizani, ki so bili nadvse lepo oblečeni. Naslednjega dne, 21. avgusta, se je četa premaknila v kočo vrh Ratitovca in ostala tam dva dni. Tu je dobila od pastirja iz Prtovča sporočilo o poskusni invaziji zaveznikov pri Dieppu na francoski obali in v veselju, da so se končno tudi hladni Angleži odločili za akcijo, so borci zmetali v kotanjo pod kočo nekaj bomb in preizkusili mitraljeze.

Dne 23. avgusta se je četa premaknila do senika pod vojaško cesto blizu Brstnic nad Podlonkom. Zvečer je odšel komandir Biček na zvezo v Brstnice h kmetu Tolarju. Ta hiša je bila tako imenovana »zadnja rezerva«. Cela družina, dva sinova, dve hčeri in oče, je bila partizanska. Naj je bila situacija še tako težka, pri njih so borci vedno dobili vso podporo in pomoč. Dekleti sta od leta 1942 dalje do osvoboditve neštetokrat oprali perilo ne samo posameznikom, temveč celi četi: sinova sta bila pripravljena, kadar koli je bilo potrebno, voditi na kakršno koli še tako oddaljeno zvezo: če pa ni bilo doma otrok, je 80-letni oče opravil vse. Vsi so srečno dočakali svobodo. Tudi oče, kljub visoki starosti. Nekaj let po osvoboditvi pa je nesrečno padel z brvice pod hišo in izdihnil.

V tej hiši je zvečer komandir Biček naletel na kurirja Franca Lušino - Malija iz Dražgoš. Mali je bil kurir Jelovške čete in Biček je takoj odšel z njimi na Jelovico, kjer se je v Jelovski četi zadrževal tudi komandant I. grupe odredov Jože Gregorčič. Slednji je bil silno zadovoljen, ko je zagledal Bička, ker je bil izvedel, da se je vsa Loška četa brez žrtev prebila skozi skoraj hermetične obročne na Blegošu. Mali in še nek borec sta bila nato odposlana do senika, kjer se je nahajala Loška četa, in jo dne 24. avgusta ob desetih dopoldne pripeljala v taborišče Jelovške čete. Še isto dopoldne je doletela v bližini smrtna kazen nekega izdajalca z Bleda, nakar sta se četi takoj pomaknili na drugo stran hriba v bližino koč na Martinčku. Okrog poldneva pa je že prišla v staro taborišče, ki je bilo vrh gore nad dražgoško cerkvijo, večja skupina Nemcev. V novem taborišču sta se obe četi zadržali do noči, ko sta se ponovno premaknili malo dalje nad bližnjo cesto.

Naslednjega dne, 25. avgusta, sta obe četi izvedli večjo akcijo v Podnartu. Iz Lipnice so se borci prepeljali s kamionom v Podnart, kjer je bil najprej požgan most čez Savo, nato pa napadena občina in v bližnji

trgovini izvedena prehranjevalna akcija. Kamion, ki naj bi odpeljal proviant proti Kropi, je stal prav pred žandarmerijsko postajo, in ko so borci že tovorili vanj sladkor, mast in drugo, so začeli Nemci iz postaje streljati na kamion, tako da je bilo treba vso hrano odnesti na ramenih v Jelovico. Žrtev pri tej akciji ni bilo.

Dne 29. avgusta je bila izvedena akcija v Ribnem. Še ob dnevu je odšel civilno oblečeni komandir Loške čete Biček na občino, brzostrelko pa je spravil pod pazduho. Ko je vstopil v občinsko pisarno, je takoj prisilil tamkajšnje uradnike, da so dvignili roke, in najprej uničil telefon. Medtem je zasedla vas tudi četa, ki je do tedaj čakala na desnem bregu Save Bohinjke. Del čete je prišel na občino, kjer je razbil vse aparate in pisalne stroje, uničil del arhiva in vso pošto. Druga skupina pa je likvidirala županovo ženo, ki je prevzela po možu izdajalsko funkcijo in jo vodila že nekaj mesecev. Njenega moža je namreč pred meseci iskala partizanska patrulja, toda uspelo mu je pobegniti na Koroško.

Po akciji v Ribnem sta se Jelovška in Loška četa umaknili na Jelovico, od koder sta že 4. septembra krenili v Sotesko in Nomenj. V Soteski sta imeli nalogo zažgati žago in skladišče lesa, ki je bil pripravljen za potrebe nemške vojske, in uničiti most čez Savo. Naloga je bila v celoti uspešno izvršena. Druga skupina je v Nomnju likvidirala tri izdajalce, demolirala železniško postajo in izvedla prehranjevalno akcijo.

Po uspešno izvedeni nalogi sta obe četi krenili na Jelovico in se 6. septembra ustavili na planini Pečani pod Ratitovcem. Tu je imel še istega dne popoldne komisar Jože Krajc-Žakelj govor, v katerem je bila partizanom prvič obširneje omenjena izdajalska vloga in formiranje belogardističnih oddelkov v Sloveniji. Neposredno zatem je bila organizirana preiskava ratitovškega vrha od Prtovča do koč, ker je štab prejel sporočilo, da se v tem predelu nahaja skupina belogardistov. V jutranjih urah je bilo ugotovljeno, da so bile informacije napačne in da je šlo za senik, v katerem je pred kakim tednom bivala Loška četa.

Na Pečani je komandir Biček zapustil Loško četo, ker je bil imenovan za komandanta Pokljuškega bataljona. K bataljonu so spadale čete na Pokljuki in pod Stolom ter voda na Možaklji in v Kranjski gori. Na tem položaju je ostal tov. Biček le mesec dni, ker je bil v začetku novembra postavljen za komandanta Gorenjskega odreda. Loška četa pa je z novim komandirjem Francem Štularjem - Ilijo krenila s Pečane preko Prtovča in Jesenovca, kjer je spotoma zažgala most, in čez Martinj vrh na svoje področje.